כלה בבית אביה מי דמי התם מייתי אב ראיה ומפיק הכא מייתי בעל החמור ראיה ומוקים א"ר אבא כלה בבית חמיה ואכתי לא דמי התם בעל מייתי ראיה ומרע ליה לחזקיה דאב הכא בעל החמור מייתי ראיה ומוקים חזקיה בידיה אמר רב נחמן בר יצחק כלה בבית אביה ולקדושין ולא תימא [א]אליבא דמ"ד קדושין לאו [ב]לטיבועין ניתנו אלא אפילו למ"ד [א]קדושין לטיבועין ניתנו הני מילי קידושי ודאי [ב]אבל קידושי טעות אי מייתי ראיה אין אי לא לא מיתיבי [ג][ג]מחט שנמצאת בעובי בית הכוסות מצד אחד כשרה משני צדדין טריפה נמצא עליה קורט דם בידוע שהוא לפני שחיטה לא נמצא עליה קורט דם בידוע שהוא לאחר שחיטה הוגלד פי המכה בידוע ששלשה ימים קודם שחיטה לא הוגלד פי המכה המוציא מחבירו עליו הראיה ואי יהיב טבח דמי בעי לאיתויי ראיה ומפיק ואמאי בעל בהמה לייתי ראיה ונוקים בדלא יהיב טבחא דמי מאי פסקא [ד]אלא כי אתא רמי בר יחזקאל אמר לא תצייתינהו להני כללי דכייל יהודה אחי משמיה דשמואל הכי אמר שמואל [ד]כל שנולד ספק ברשותו עליו הראיה ותנא תונא כלה מיתיבי מחט שנמצאת בעובי בית הכוסות כו' ואי דלא יהיב טבח דמי בעל בהמה בעי לאיתויי ראיה ומפיק ואמאי ספיקא ברשות טבח אתייליד דיהיב טבח דמי ומאי פסקא סתמא דמילתא כמה דלא יהיב איניש זוזי לא יהיב איניש חיותא: וחכמים אומרים בר"א במומין שבסתר: אמר רב נחמן

ונכפה

מי דמי הכא. דין הוא שצריך להביא ראיה שהרי הוא המוציא מחבירו הלכך מייתי ראיה ומפיק ממונא ומשם אתה בא ללמוד את זה שמוחזק בפרה זו ועומד ואתה אומר לייתי ראיה ונוקים ממון שבידו: **כלה בבית חמיה.** סיפא דמתני'[ו] דקתני על הבעל להביא ראיה דר"ג אמרה ופליג נמי ברישא אפילו נמצאו בבית אביה דלא נולד ספק ברשותו נמי על הבעל להביא ראיה להפקיע כח כתובתה וראיה זו לא להוציא היא אלא להחזיק וצריך להביאה ואף זה כ"ש שיביא ראיה להחזיק שהרי בשל אחרים בא להחזיק: **ואכתי לא דמי הכא.** דין הוא שיצטרך לראיה משום דחזקת הגוף מייפה כח האב וי"ל העמידנו על חזקתו הלכך בעל מייתי ראיה שעד שלא תתארס היו בה ומרע לה להאי חזקה: הכי גרסי' **הכא בעל החמור מייתי ראיה ואוקי חזקה בידיה.** אף חזקת הגוף מייפה את כחו שכשתאמר העמד את החמור בשעת משיכה על חזקתו הקודמת בחזקת חי תעמידנו וברשות בעל הפרה מת ולמה אתה מצריכו ראיה: **א"ר נחמן בר יצחק כלה בבית אביה ולקדושין.** רישא דמתני' סייעתיה דמטיל הבאת ראיה על האב אע"פ שחזקת גוף אצלו וכר"א דאמר[ז] רבי יהושע היא וסיפא נמי פליג [להטיל ראיה על אב] ואע"פ שלא נולד ספק ברשותו. ודקשיא לך ההיא ראיה להוציא היא הראיה צריכה לו אף לעכב לו הקדושין שבידו שאם לא יביא ראיה יחזירם וזו להחזיק היא בידו: **ולא תימא.** הא דאמינא שהראיה צריכה אף לעכב לו הקדושין שבידו: **אליבא דמאן דאמר קדושין לאו לטיבועין ניתנו.** סתם קדושין לאו לטיבועין ניתנו שאם מת החתן הקדושין חוזרין הלכך הכא כי הוו קדושין ספק אין כחה יפה כאן וצריכה להביא ראיה וכך פלוגתא בב"ב. ואי קשיא היכי מוקמינן סוגיא דשמעתא דשמואל כר' אלעזר ומדר' יהושע מייתי סייעתא הא שמואל הלכה כר"ג אמר בפ"ק (לעיל יב:) אה"נ ומסקנא מוקמינן דלא אמר שמואל הכי. וא"ת מי מזקיקו להעמיד סוגיא זו בלשון זה נוקמה כרבא ורב אשי אי אפשר לומר דקשיא לרבא ורב אשי מתני' דיוקא קתני רישא על האב וסיפא על הבעל שהספק נולד ברשותן ואילו שמואל על מי שלא נולד הספק ברשותו הצריך לבקש ראיה: **בעובי בית הכוסות.** מקום יש בראש הכרס סמוך להמסס קרוי בית הכוסות שהוא כעין כוס ויש בו סביב שפתו עובי שני כפלים כפולים ודבוקים ובלע"ז רדובלי"ן. ונמצא מחט תחובה באותו עובי ומתוך עוביו אפשר לה שלא נקבתה כולו: **מצד אחד.** אין המחט נראה אלא מבפנים: **כשרה.** שאין זה נקב: **שהוא לפני שחיטה.** וטריפה: **שהוא לאחר שחיטה.** וכשירה: **שלשה ימים קודם שחיטה.** ואם לקחה טבח זה בתוך שלשה ימים מקח טעות הוא ויחזיר לו בעליה הדמים שמכר לו טריפה: **לא הוגלד פי המכה.** זה אומר עד שלא לקחתי ניקב וזה אומר משמכרתי: **המוציא מחבירו כו'.** ואי יהיב הטבח דמי נמצא הוא המוציא ועליו הראיה ואי לא אשכח ראיה יפסיד זה במעותיו מספק והרי בבהמתו נמצא ריעותא דומיא דחמור דשמואל: **ואמאי.** אי כשמואל לייתי בעל בהמה ראיה להעמיד המעות בידו דומיא דבעל החמור: **דלא יהיב טבח דמי.** הא דקתני המוציא מחבירו בבעל בהמה קאמר וכגון דליהו קא תבע: **מאי פסקא.** בתמיה. מאי קאמרת אי סבירא ליה לתנא דלעולם ראיה על בעל בהמה היא בין הוא המוציא ובין הוא המעמיד היאך הוא שונה המוציא מחבירו בבעל בהמה וקורהו לבעל בהמה לעולם המוציא מחבירו וכי פסק סתמא דבר קלוב שלעולם מוכרים בהמות באמנה והוא המוציא: **יהודה אחי.** רב יהודה ורמי שניהם בני (רב) יחזקאל הוו: **כל שנולד ספק ברשותו.** על בעל הפרה להביא ראיה שמת החמור קודם משיכה הואיל וספק ברשותו נולד שלא נמצא החמור מת עד לאחר משיכת פרה: **ותנא תונא כלה.** וסבירא ליה לשמואל דכולה מתני' חד תנא הוא וכדתרלה רבא לעיל ורישא וסיפא סייעתא שמי שנמצא הסימפון ברשותו עליו להביא ראיה עודה בבית אביה על האב להביא ראיה נכנסה לחופה שהיא ברשות הבעל על הבעל להביא ראיה ואפילו הוא דר בבית חמיו ברשותו היא: **ספיקא ברשות טבח אתייליד.** שלא נמצא הטריפות עד שבאת לידו: **דיהיב טבח דמי.** ואפי' לא יהיב נמי הראיה עליו היא אלא מסתמא תנא לטבח המוציא מחבירו קרי ליה:

נכפה

מום עתה כן היה קודם כניסה אכתי איכא למימר דמשנתארסה נולד בה מום והילכך אית לה כתובה דכולי האי לא אמרינן דקודם אירוסין דהיינו קודם ב' רשויות היה בה מום ע"י מה שהן מוצאין עתה אבל בבית אביה אימר קודם לכניסת רשות זה היה כמו שהוא עתה ואין נראה דדוקא משום חומרא דקדשים הוא דאמר כל הטומאות כשעת מציאתן וע"ק דאמר שמואל בפ' בתרא דקדושין (דף עט.) קדשה אביה בדרך וקדשה עצמה בעיר והרי היא בוגרת לפנינו חוששין לקדושי שניהן ולא אמרינן כמו שהיא בוגרת עתה כן היתה קודם קדושין וליכא למימר דהתם משום חומרא דאשת איש דהא מייתי עלה פלוגתא דרבי יעקב ורבי נתן דגבי ממון ונראה לריב"א דדוקא הכא שמחזיק עצמו מסופק בפרה ואין לו שום טענה ברורה והויא חזקתו כמאן דליתא הוא דאזלינן בתר חזקה דמרה קמא ודמי לתקפו כהן (ב"מ דף ו:) דמוציאין מידו אבל במכר שור לחברו ונמצא נגחן כיון דגברא זבין להכי ולהכי יש לו לטעון למחזיק לשחיטה מכרתיו לך ואם איתא דלרידיא קבעית ליה הוה לך לפרושי וכיון דיש לו טענה ודאית אהני ליה חזקתו וכן בההיא דכור בשלשים סלע בסלע אני מוכר לך יש לו לטעון לכך אמרת שתי הלשונות שבאיזו שארצה אתפוס וכיון שהוא מוחזק אין להוציא ממון מחזקתו כיון שיש לו טענה ולפי"ז לא א"ש פי' הקונטרס דבסמוך כמו שאפרש: **כלה בבית אביה ולקדושין.** מה שפי' הקונטרס דס"ל כמ"ד תברא מי ששנה זו לא שנה זו לא נהירא דהיכי מוקי לה כלה בבית אביה ולקדושין דהיינו כרבי יהושע אימור דא"ר יהושע לא מהניא חזקת הגוף ה"מ לאפוקי ממונא לאוקמי ממונא מי אמר ועוד מקשה ר"ת דלעיל מוכחינן דאזיל ר' יהושע בתר חזקת גופא היכא דליכא חזקת ממונא וכל שכן הכא דחזקת ממונא מסייע לחזקת הגוף דאזיל ר' יהושע בתרה ועוד דהא שמואל גופיה פסיק בפ"ק (דף יב:) הלכה כר"ג ועוד מאי פריך מההיא דמחט שנמצאת בעובי בית הכוסות לימא דההיא כר"ג ולאו כר' יהושע ונראה לפרש דשמואל כרב אשי ויליף השתא מכלה בבית אביה ולקדושין דכי היכי דהתם אע"ג דאב מוחזק צריך להביא ראיה דחזקת הגוף דידיה לא מהני לאב ה"נ הכא על בעל החמור להביא ראיה אע"פ שהוא מוחזק דחזקת החמור לא מהני לגבי דידיה והשתא לא מפליג מידי בין שנולד ספק ברשותו ללא נולד ברשותו אבל כרבא דאמר כאן נמצאו כאן היו ליכא לאוקמא דשאני התם דאיתרע חזקת רשות האב אבל הכא לא איתרע חזקת רשות בעל החמור אלא אדרבה איתרע רשות בעל הפרה: **כל שנולד ספק ברשותו עליו להביא ראיה.** ואוקי לכלה דמתני' כרבא ואפילו הוא מוחזק אותו שנולד ברשותו עליו להביא ראיה כדפריך מההיא דמחט לייתי טבח ראיה אע"ג דלא יהיב דמי והוא מוחזק וא"ת מהא דפריך בהשואל (ב"מ דף ק.) גבי מחליף פרה בחמור וילדה וניחזי ברשותא דמאן קיימא וניהוי אידך המע"ה משמע דלאי הוי ברשות [ח]בעל החמור על בעל הפרה להביא ראיה ואמאי והלא (א) נולד ספק ברשותו [ט]לאחר שמשך בעל הפרה את החמור נודע שילדה הפרה וצריך לחלק בין ספק שנולד לטיבותא כי התם לספק שנולד לגריעותא כי הכא: **ותנא תונא כלה.** היינו כלה בבית חמיה דכי היכי דמוקמינן לה בחזקת שלימה והשתא הוא דאתא מום אע"פ שמוחזק הכא נמי אוקי החמור בחזקת שהיא קיימת והשתא היא מתה:

אבל

עין משפט נר מצוה

נז א ב מיי' פ"ו מהל' זכיה הל' יח יט טוש"ע אה"ע סי' נ סעי' א:

נח ג מיי' פ"ב מהל' מכירה הלכ' יו ופ"ו מהל' שחיטה הל' יב סמג עשין סג ופג טוש"ע יו"ד סי' מח סעי' ח וטוש"ע חו"מ סי' רלב סעי' ב:

נט ד מיי' פ"ב מהל' מכירה הל' יד טוש"ע חו"מ סי' רלב סעי' א:

* * *

תוספות רי"ד

מי דמי התם אב מביא ראיה ומפיק הכא בעל החמור מייתי ראיה ומוקים אלא כלה בבית חמיה ואכתי מי דמי התם בעל מייתי ראיה ומרע לחזקה דגופא הכא בעל החמור מייתי ראיה ומוקים אלא אר"נ כלה בבית אביה ולקידושין. המורה סובר דפליגי ר"ג ור"י בהא מילתא דלבעל החמור איכא חזקה דגופא דאוקי חמרא אחזקתה וחי הוה בשעת משיכה ולבעל הפרה איכא חזקה דממונא. ור"י א"ש על בעל החמור להביא ראיה כר"י ס"ל ופי' רישא דמתני' סייעי' שמטיל הבאת ראיה על האב אע"פ שחזקת הגוף אצלו וכר"א וא"כ ר"י הוא. וכסיפא נמי פליג להטיל ראיה על האב ואע"פ שלא נולד ס' ברשותו והיא קשה היכי מוקמינן סוגיא דשמעתא דשמואל כר"א ומר' יהושע מייתי סייעתא והא שמואל אמר בפ"ק הל' כר"ג אה"נ ובמסקנא מוקמינן דלא אמרה שמואל להא הכי. וקשה לי לפירושו טובא דהא דר"י א"ש בפ"ק ס"ל כר"ג והכא ס"ל כר"י ולא אשכחן דהדר איהו במסקנא אלא רמי בר יחזקאל פליג עלויה ואמר לא תציתו ליה אבל איהו לא הדר ביה ואכתי ק' דידיה אדידיה ותו דלא שייכא פלוגתא דר"ג הכא כלל אלא מודה לר"י בהא דאוקי ממונא בחזקת מריה ולא אזיל בתר חזקה דגופא אלא המע"ה דהכי אמרי' בפ"ק כדרמינן דר"ג אדר"ג מאלמנות עיסה אלא אמר רבה דר"ג אדר"ג לא ק' התם ברי הכא שמא ואמר הילכך לר"ג (לית) [אלים] ליה ברי דאפי' בחד ספיקא מכשר קיל ליה שמא דאפילו בספק ספיקא פוסל אלמא בטענות שמא לא אזיל ר"ג בתר חזקה דגופא אלא בדאיכא טענת ברי ואע"ג דלא קיימא באפה חזקה דממונא דקאי באפה ובעל חמור לא טעין טענות ברי דמאי ידע איכות מת חמרא ומודה ר"ג דלא אזיל בתר חזקה דגופא אלא המע"ה ומילתא דרב ושמואל אליבא דכ"ע איתא וכן בדין זה וכן בדין מחט שנמצאת בעובי בית הכוסות לא פליגי ר"ג ור"י דכיון דלא טעין ולא טענינן ליה שמא לא אזלינן בתר חזקה דגופא אלא בתר חזקה דממונא והמע"ה וכן נראה פתרון שיטה זו. אר"י א"ש המחליף וכו'. פי' לא מבעי' אם לא תפש בעל החמור את הפרה כגון שמכר לו חמורו במנה ומפני שלא היה במניו שימשכנו הלוקח תפש לו קנין שהיה לו חמורו ללוקח בכ"מ שהוא והוא יתחייב ליתן לו המנה. נמצא החמור מת ואין ידוע אם קודם תפישת הקנין מת ואין הלוקח חייב לו המנה לבעל החמור או לאחריו מת וברשות הלוקח מת וחייב לתת לו המנה דאמרי' המע"ה דלא אזלינן בתר חזקה דגופא היכא דטעין שמא אלא אפילו הכא דבעל חמור תפיש בפרה ועומד ובעל הפרה בא להוציא מבעל החמור. והדין היה שבעל הפרה יביא ראיה שהוא המוציא מחבירו אפ"ה אתא שמואל לאשמועינן שעל בעל החמור להביא ראיה שאימת אנו אומרים המע"ה כשאדם מוחזק בדבר והכל יודעין בבירור שהוא מוחזק בה ואחר בא וערער עליו להוציאו מידו שם אנו אומרים המע"ה. אבל הכא שבעל החמור אינו מוחזק בפרה בודאי אלא מתחילת חזקתו בפרה בספק היתה וכיון שהיתה בספק ולא נתבררה חזקתו אינו יכול להחזיק בה עד שיביא ראיה שחי היה חמורו בשעת משיכת הפרה [א]ודין הוא שאני אומר שאע"פ שהוא מפיק במה שהוא ידוע שהיה משל חבירו שאלו להביא שנאו התנא במתני' דכלה ובעי הי כלה אי לימא כלה בבית אביה לא דמי דהתם מייתי ראיה ומפיק ואת אמרת אע"ג דתפיש צריך להביא ראיה להחזיק בידו. א"ר אבהו כלה בבית חמיה דאע"ג דבעל תפוס ועומד צריך להביא ראיה שעד שלא תתארס היה בה מומין הללו והיה מקחו מקח טעות ואי לא מייתי ראיה מפקינן מיניה והכי נמי בעל חמור ואקשי' ואכתי לא דמי דהתם דין הוא שיביא בעל ראיה ואע"פ שהוא

מסורת הש"ס

א) ב"ב קמה., ב) פי' ענין טביעה ולכדין, ג) חולין נ: ע"ש, ד) לעיל עה., ה) לעיל עה:, ו) נ"ל בעל הפרה על בעל החמור להביא ראיה, ז) נ"ל דאמר.

* * *

גליון הש"ס

גמ' אלא כי אתא רמי בר יחזקאל. לעיל לא ע"א ודף ס ע"א וחולין מד ע"ב:

* * *

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה כל וכו' דאי הוי ברשות בעל החמור על בעל הפרה להביא ראיה ואמאי יהא לא נולד ספק ברשותו דאחר כנ"ל:

* * *

לעזי רש"י

רדובלי"ן [רדובלי"ן]. קפל בקיבה השניה של בעלי גירה.

* * *

מוסף רש"י

בידוע שלפני שחיטה. וטרפה (חולין נא.). הוגלד פי המכה. קרישט"א. בידוע ששלשה ימים קודם שחיטה. ואם לקחה טבח זה בתוך שלשה ימים הוי מקח טעות וצריך המוכר להחזיר לו מעותיו (שם). לא הוגלד פי המכה. איכא לספוקי אי קודם מקח הוי אי לאחר מקח הוי, ועל הטבח להביא ראיה שהוא מוציא מחבירו דמסתמא כל כמה דלא יהיב זוזי לא יהבי ליה חיותא ועליו להביא ראיה שקודם מקח הוה, דמספיקא לא מפקינן ממונא מחזקיה (שם).

* * *

תוספות רי"ד (המשך)

מוחזק בממונא חזקה ודאית משום דאיכא לאשה חזקה דגופא וטוענת טענת ודאי ומשום דאזלי' בתר חזקה דגופא מצרכי' לבעל להביא ראיה אבל הכא חזקת הגוף של בעל החמור הוא ואי בתר חזקה דגופיה הוה בעי' למיזל לא מבעיא השתא דהוא תפוס אלא [אפילו] אם לא היה תפוש כגון שנתחייב לו הלוקח מנה כדפרשתי לעיל הוה מצרכי' ראיה ללוקח ואי לא מייתי ראיה הוה מפקינא מיניה דלוקחים ויהבינן ליה לבעל החמור אלא לא אזלינן בתר חזקה דגופא משום דטעין טענת שמא והלכך על בעל החמור להביא ראיה ולהחזיק מה שתפוש בידו ואתא ר"נ ב"י ואמר כלה בבית אביה ולקדושין (רישא) פי' לעולם מרישא מתני' מסתייע [ב] ולא מדמצריך ליה ראיה להחזיק הקידושין בידו שאע"פ שהוא תפוש בהן כיון שהקדושין הללו היו ידועים לבעל מקודם לכן עליו להביא ראיה דבדין שעל האב להביא ראיה להחזיק הקדושין בידו ה"נ כיון שעל בעל החמור להביא ראיה להוציא מנה מלוקח אילו הוי' כענין שכתבתי ואין חזקת הגוף מועלת לו כלום משום דטעין טענת שמא כדפרשינן ה"נ בפרה אע"פ שתפוש בה כיון שהדבר ידוע כי של חבירו היתה עליו להביא ראיה ולהחזיקה בידה ומה שמסתייע מכלה דרישא אתא בין לר"א בין לרבה בין לרב אשי דכלהו מודו דאב צריך להביא ראיה וכיון דאב צריך להביא ראיה ל"ש במה שרוצה להוציא ל"ש במה שתפש מחבירו ה"נ בבעל חמור כיון דעליו להביא ראיה אפי' לר"ג כדפרישית ה"נ ל"ש להוציא אם מכר לו בקנין ונתחייב לו המנה ול"ש במה שתפש עליו להביא ראיה ולהחזיקו בידו דל"ש להחזיק דבר הידוע לחבירו ל"ש להוציא מחבירו דין א' להן להביא ראיה: ואותבינן ליה ממאי דתניא מחט שנמצאת בעובי בית הכוסות מצד א' כשרה מב' צדדים טרפה. פי' מקום יש בראש הכרס סמוך להמסס ונקרא בית הכוסות מפני שנעשה כענין כוסות ויש בסבוב שפתו עובי שני כפלים ודבוקים ובלע"ז רובלין ונמצא מחט תחובה באותו העובי ומתוך עביו אפשר לה שלא נקבתו כולו אם היתה מצד א' שאין המחט נראה אלא מבפנים כשרה שצד החיצון קיים אבל אם ניקבה שני הצדדים טרפה. נמצא עליה קורט דם בידוע שהוא לפני שחיטה לא נמצא עליה קורט דם בידוע שלאחר שחיטה הוא. הוגלד פי המכה בידוע שהוא ג' ימים קודם השחיטה לא הוגלד פי המכה המע"ה פי' אם נמצא שם גלד ברור לנו שהטריפה ג' ימים לפני שחיטה לכל הפחות שאין גלד פחות מג' ימים ואם מכרה לו בתוך ג' ימים המקח טעות ואם

א) נראה דצ"ל ודין זה שאני אומר שאע"פ שהוא מפיק במה שהוא ידוע שהיה משל חבירו עליו להביא ראיה שנאו התנא וכו'. ב) אולי דצ"ל ולא מייתי ראיה מטעם אלא מהכרין.